

Holdninger til og viden om selvmordsadfærd blandt udvalgte faggrupper

Cand.scient. Agnieszka Konieczna
Cand.mag. Bo Andersen Ejdesgaard

Formål

At belyse hvilke holdninger udvalgte faggrupper havde til selvmordsadfærd med henblik på at intensivere forebyggelsesindsatsen

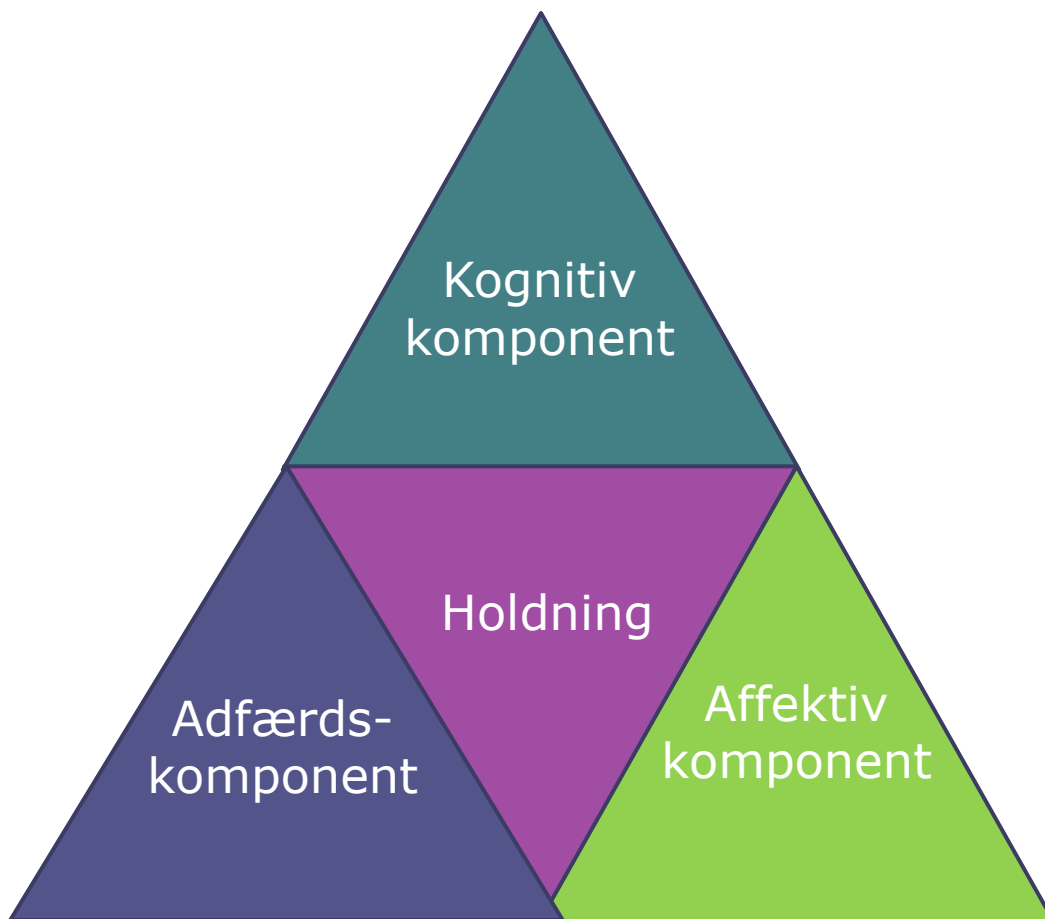
Metode

- Spørgeskemaundersøgelse (primært)
 - Faggrupper: sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter, ambulancereddere, politi, præster og fængselsfunktionærer
 - Resultat: 1748 respondenter
 - Data analyse: Multipel logistisk regression
- Interviewundersøgelse
 - Oversygeplejerske, 2 præster, 2 fængselsfunktionærer, fællestillidsrepræsentant for ambulancereddere og politibetjent
 - Resultat: 7 respondenter

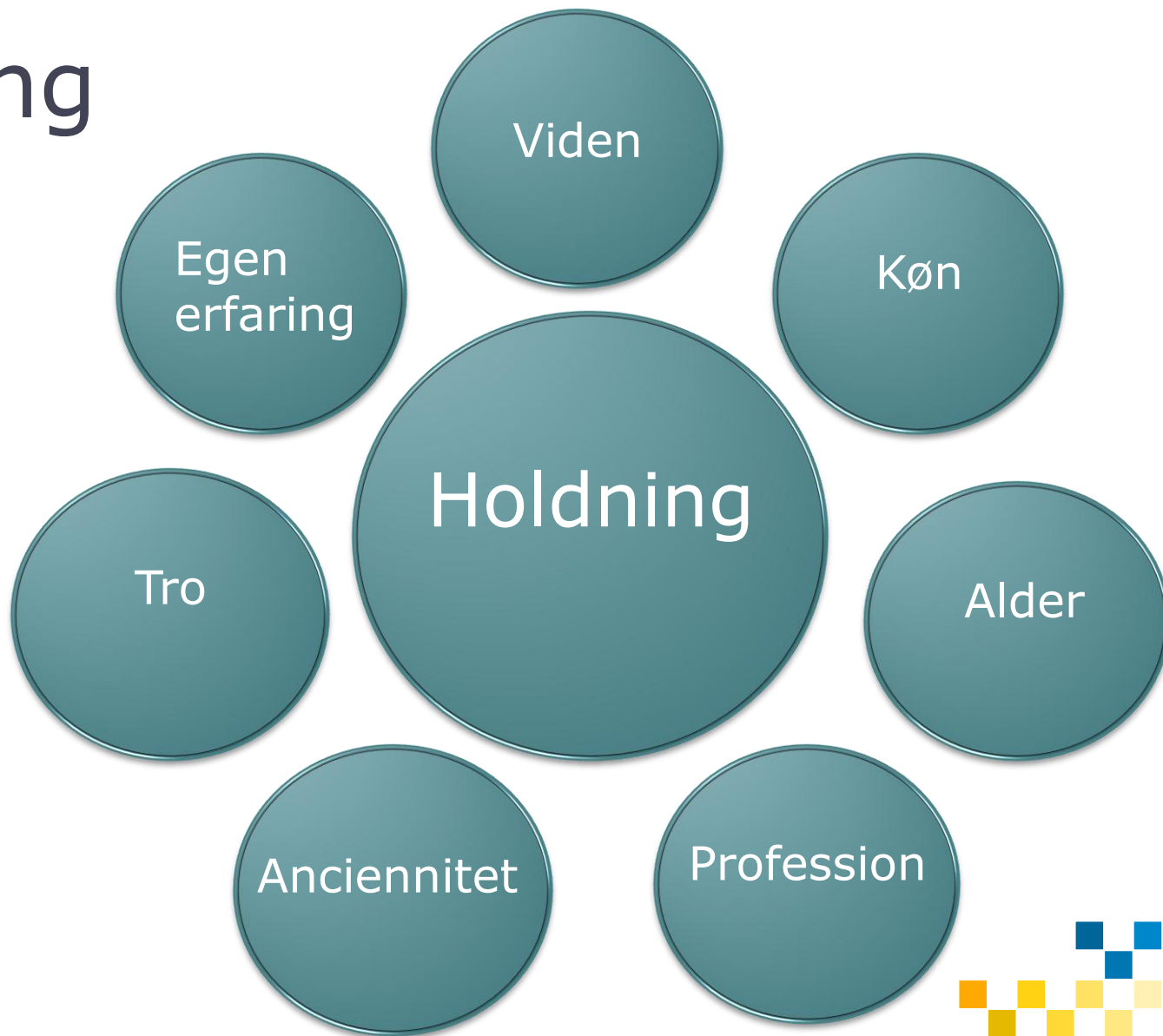

Hvad er en holdning?

Kilde: Psykologiens veje af Ole Schultz Larsen

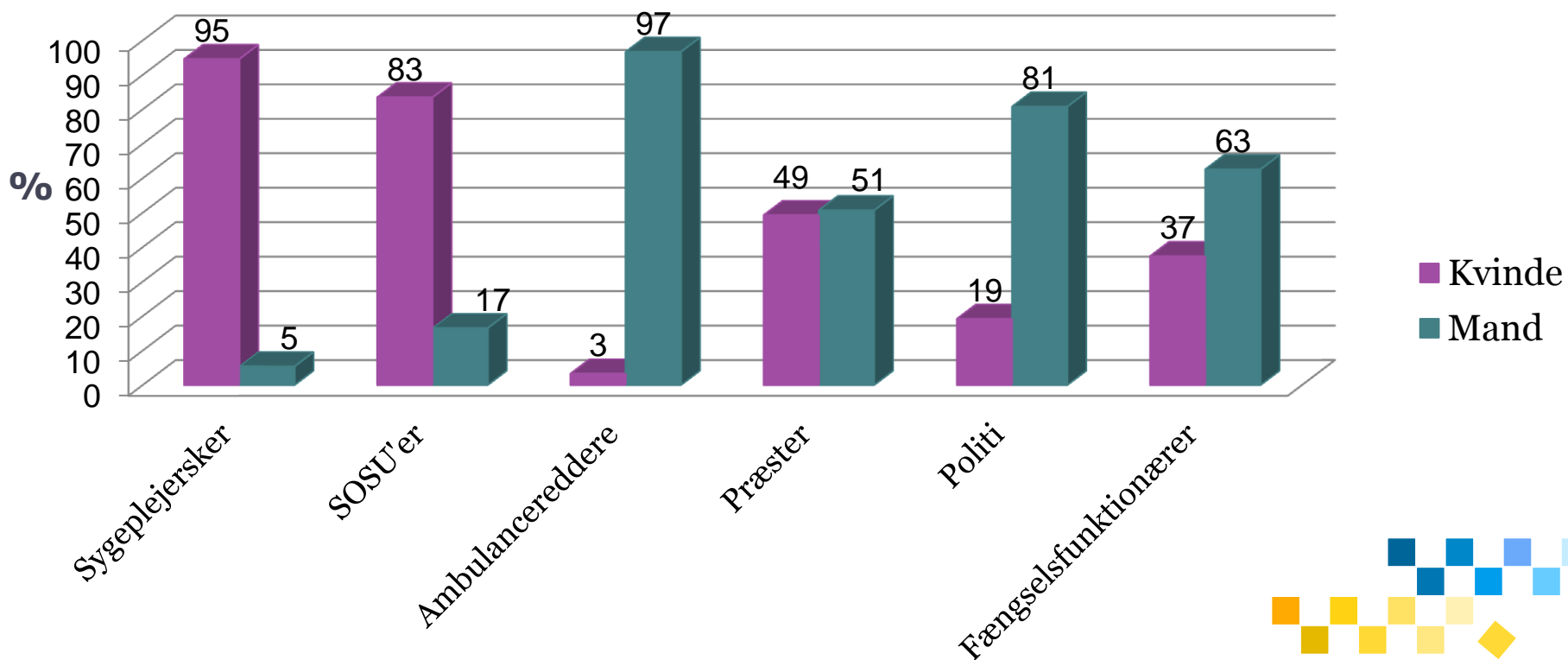

Holdning

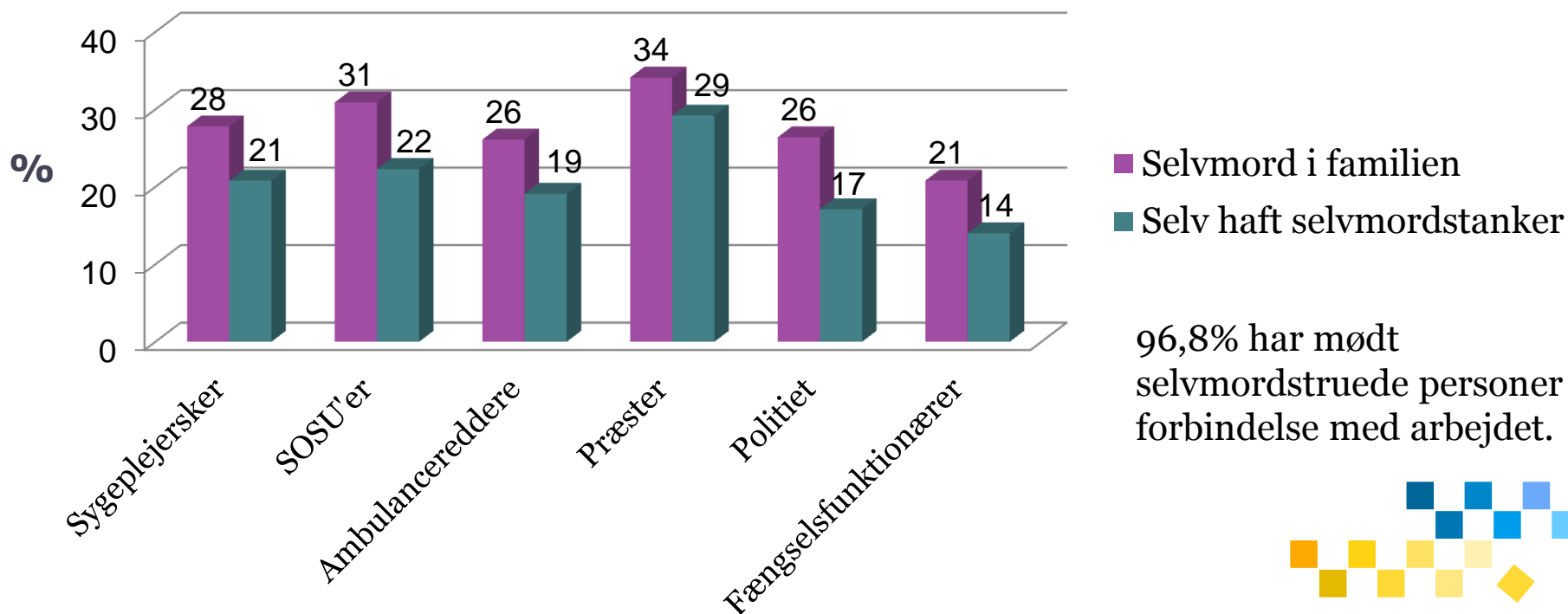
Studiepopulation

Studiepopulation fordelt på køn og faggruppe

Studiepopulation

Studiepopulation fordelt på privat erfaring med selvmordsadfærd og faggruppe

96,8% har mødt selvmordstruede personer i forbindelse med arbejdet.

Viden om selvmordsadfærd

Viden

- 27 spørgsmål om faktuel viden
- "rigtigt svar": 1 point
- "forkert svar og ved ikke": 0 point
- gennemsnit: 15 point = tærskelværdi
- <15 = lille viden
- ≥ 15 = stor viden

Viden

- "Skyldes selvmord kun psykisk sygdom?"
- "Begår flere mænd end kvinder selvmord?"
- "Begår mennesker selvmord når de truer med det?"

Viden

- **Viden er signifikant associeret med:**
 - køn
 - profession
 - ikke med alder og anciennitet

Viden

- **Køn**

- 49,3% kvinder i undersøgelsen
- 50,7% mænd i undersøgelsen

- 42% af hele populationen havde stor viden

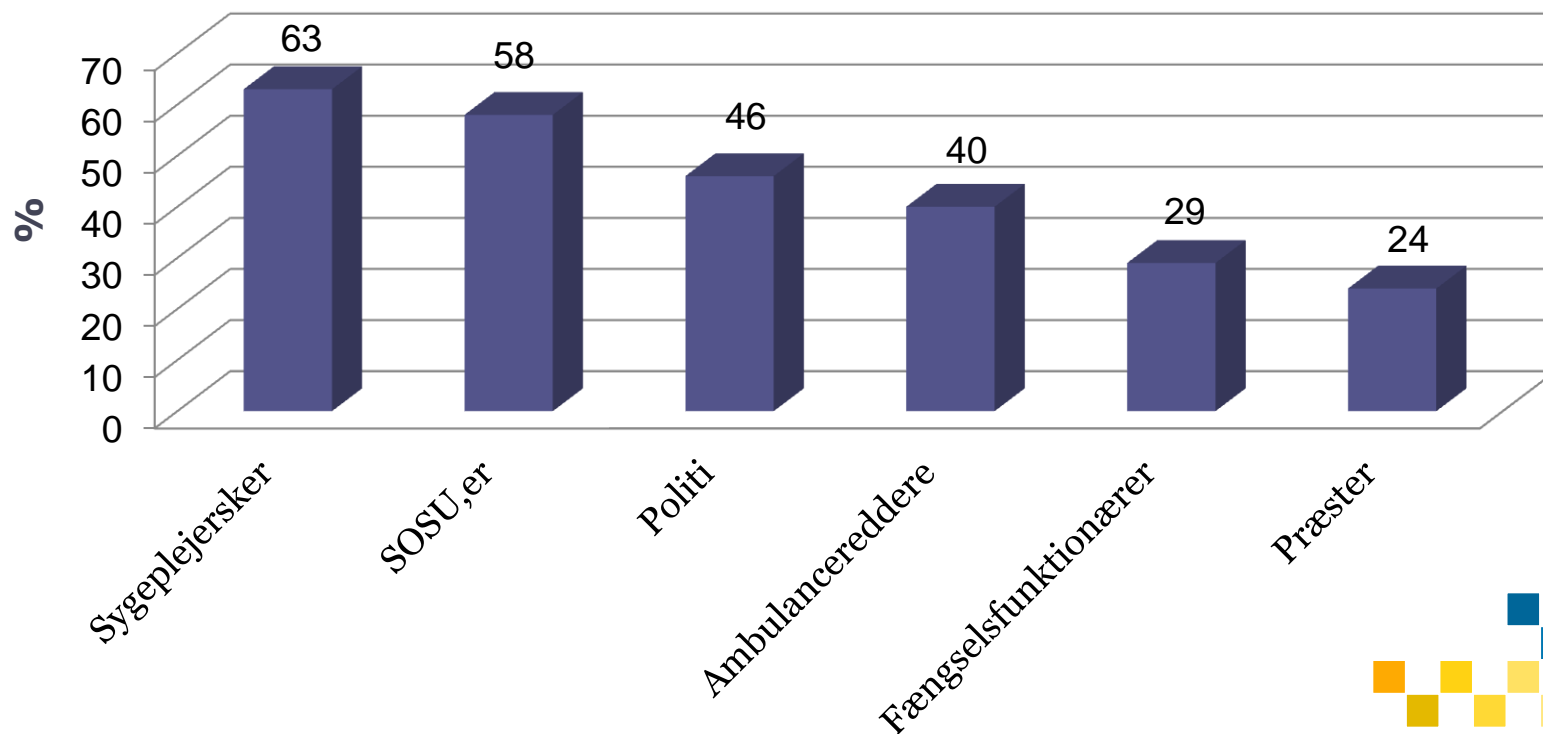
- 51,5% af kvinderne havde stor viden
- 33,6 % af mændene havde stor viden

- Odds ratio=0,67 ($p > 0,0001$)

Viden og profession

Stor viden

Viden

- **Profession**

Faggrupper	Odds ratio (OR)	p-værdi (p)
Præster	0,21	0,0001
Fængselsfunktionærer	0,37	0,0001
Ambulancereddere	0,60	0,05
Sygeplejersker	1	

Viden

- **Alder**

Alle aldersgrupper -39, 40-49, 50+ har samme faktuelle viden.

- **Anciennitet**

Gruppen med høj og lav anciennitet har tilsyneladende samme viden,

MEN...

Viden

- **Alder og profession (Ambulancereddere)**

Alders-grupper	Andel med STOR viden	OR	p
-39	51,2%	1	0,05
50+	44,3%	0,45	

Viden

• Anciennitet og profession

Faggrupper med HØJ anciennitet	OR	p
Ambulancereddere	3,14	0,01
Sygeplejersker og SOSU'er	1,74	0,05
Fængselsfunktionærer	0,48	0,05

Faggruppe med LAV anciennitet: OR=1

Viden og profession = undervisning
om selvmordsadfærd?

Holdninger til selvmordsadfærd

Holdning til selvmordsadfærd

- **Negativ holdning:** selvmord er ikke en acceptabel handling og bør derfor forebygges
- **Positiv, accepterende holdning:** bygger på princippet om autonomi og accept af selvmord som rationel adfærd

Personlig holdning = Professionel
holdning!

Professionel og personlig holdning

- Oversygeplejerske

”Det er meget vigtigt at have en ikke dømmende holdning. Som professionel skal man ikke bedømme/fordømme. Man skal acceptere, at nogen er kommet i en situation, hvor en har brug for hjælp, og har måske ikke haft en anden mulighed at reagere på.”

Professionel og personlig holdning

- Fællestillidsrepræsentant for ambulancereddere

”For hvis man ikke har empati og holdninger over for mennesker og det at være menneske, så kan man slet ikke have noget med det her arbejde at gøre (...) Det er et must at man har det empatiske gen.”

Holdning

- **Holdning er signifikant associeret med:**

- profession
- tro
- privat erfaring med selvmordsadfærd
- ikke med køn, alder, viden og anciennitet

Holdning

Udsagn	Enig	Uenig
Selv mord er en menneskeret	20,8%	58,3%
Selv mord skal forebygges	93,8%	2,7%
Jeg har ret til at forhindre selv mord	84,4%	6,7%
Jeg har pligt til at forhindre selv mord	92,3%	3,5%

Holdning og profession

Udsagn, fagpersonerne er ENIGE i	Sygeplejer- sker (OR)	Fængsels- funktio- nærer	Politi	Ambulance- reddere	Præs- ter
Selv mord er en menneskeret	1		2,15**		0,29***
Gamle mennesker har ret til at tage deres eget liv	1	2,31**	4,04***		0,37***
Selv mord er en egoistisk handling	1	2,68**	3,08**	2,71**	
Selv mord er en acceptabel handling til at afslutte en uheldbredelig sygdom	1	3,03***	4,66***	2,57**	0,23***

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,0001

Holdning og tro

- 66% er troende
- 22% er ikke troende

Udsagn, fagpersonerne er ENIGE i	Troende	OR	Ikke troende	OR	p
Selv mord er en menneskeret	18%	0,60	30,7%	1	0,01
Gamle mennesker har ret til at tage deres eget liv	20,9%	0,47	42,8%	1	0,0001
Selv mord er en acceptabel handling til at afslutte en uhelbredelig sygdom	44,1%	0,49	69,8%	1	0,01

Holdning og privat erfaring med selvmordsadfærd

Udsagn, fagpersonerne er ENIGE i	Selv havde selvmordstanker	OR	p
Selv mord er en menneskeret	26,5%	2,18	0,0001
Gamle mennesker har ret til at tage deres eget liv	32,7%	2,14	0,0001
Unge mennesker har ret til at tage deres eget liv	14,1%	2,07	0,01

Fagperson, der ikke havde selvmordstanker: OR=1

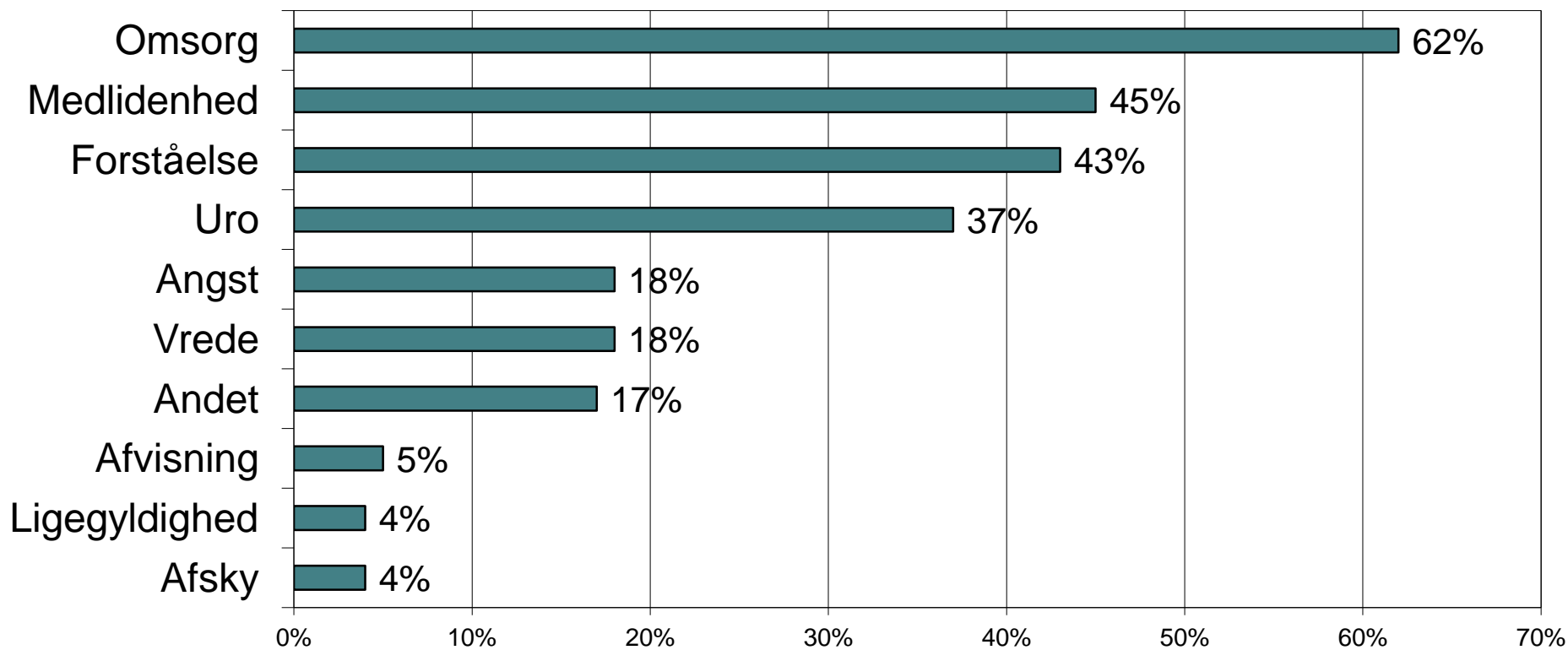
Den affektive komponent

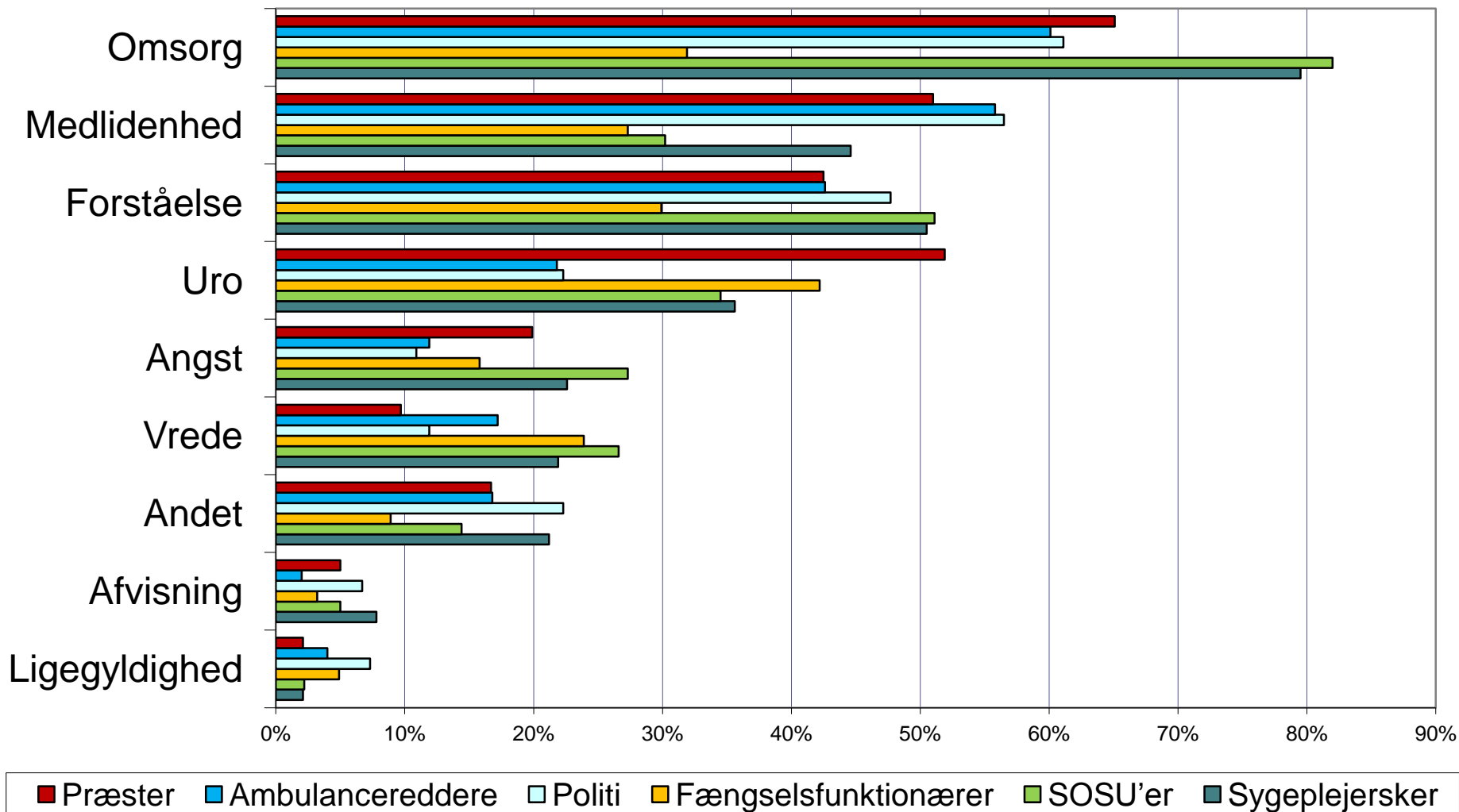
Følelser ved allerførste møde med selvmordstruede

Følelser og første møde

Følelser og første møde

Følelser og arbejdserfaring

Følelser og arbejds erfaring

Uanset arbejds erfaring bliver fagpersonerne påvirket følelsesmæssigt af selvmordsadfærd på deres arbejde.

- Præst

”Jeg har efterhånden fået en vis professionalisme, men jeg er stadigvæk berørt som medmenneske”

Følelser og arbejds erfaring

- **Følelser er afhængige af:**

- samtalen med den selvmordstruede person
- begrundelsen for handlingen

Følelser og arbejds erfaring

•Fagpersonerne føler:

- medlidenhed og omsorg
- forståelse for den selvmordstruede persons situation og begrundelse for handlingen
- uro og angst for at selvmord sker
- vrede

Følelser og arbejds erfaring

- Fængselsbetjent

”Angst for ikke at kunne redde dem og vise dem glæden ved livet”

”Angst for at det lykkes for personen at begå selvmord, og at jeg har fejlet”

Følelser og arbejds erfaring

- Præst

"Følelsen af angst og bekymring for om jeg nu siger det rigtige eller gør det rigtige for personen"

- Sygeplejerske

"Frustration, følelsen af ikke at kunne hjælpe"

Arbejdserfaring hjælper i mødet med selvmordstruede!

- er bedre til at håndtere selvmordsadfærd
- føler mindre usikkerhed, angst og uro

Følelser og arbejdserfaring

- Politibetjent

"Det at man har mere erfaring, gør, at man er mere rolig og har lettere ved at tage hånd om personen".

- Sygeplejerske

"Erfaringen gør, at jeg ikke er bange for at gå i gang (...)"

Følelser og arbejds erfaring

- Politibetjent

”Med den erfaring jeg har fået via mit arbejde, har jeg fået mere tolerance i forhold til de selvmordstruede. Derfor bruger jeg mere tid til at lytte til dem for at kunne give den mest optimale vejledning og hjælp”.

Vrede

- selvmordstruede, der truer med selvmord
- selvmordstruede, der tager piller flere gange på kort tid

Vrede

- Præst

”Vrede over den smerte de påfører deres nærmeste”

”Selvmord er afslutningen på en krise for den, der begår selvmord, men det er fortsættelsen/begyndelsen på en krise for de efterladte”

Vrede

- Social- og sundhedsassistent

"Er det en, der truer med det for at opnå noget, bliver jeg vred. Er der et reelt problem, får jeg omsorgsfølelse"

- Politibetjent

"Nogen personer mener, at de skal tage deres liv, fordi deres kæreste er gået fra dem (...) Dem føler jeg en smule vrede overfor, da der jo i livet kommer mange af den slags forhindringer for lykken"

Når selvmord sker...

Når selvmord sker...

- offerrollen: ikke bebrejde sig selv og føle sig skyldig
- kollegasamtale
- kende egne begrænsninger og erkende magtesløshed
- lyt til dig selv

Når selvmord sker...

- Fællestillidsrepræsentanten for ambulanceredderne

”Man kan gøre meget for at forhindre en i at begå selvmord (...) Selvom man gør sit yderste, kan der være nogle, man ikke kan redde og dermed erkende, at der er ting, man ikke altid kan have indflydelse på”

Når selvmord sker...

- Politibetjent

”Man skal passe på, at man som politimand ikke tager offerrollen. Det er ikke vores opgave”

- Fællestillidsrepræsentant for ambulance-redderne

”Det er vigtigt at dele sine oplevelser med kollegaer og ikke bare lade dem hobe sig op eller mene, at man skal kunne klare alting selv”

Når selvmord sker...

- Præst

”Det er også godt at kende sin egen begrænsning, så man kan henvise til sin kollega (...) Det er ikke fordi, jeg ikke gider snakke med dig, men bare fordi jeg er i tvivl, om jeg er den, du har brug for ”

Anbefalinger

- optimal behandling af selvmordstruede
- opfølgning af behandling
- flere pladser og behandlere

Vil du vide mere?

Rapporten kan downloades eller bestilles på hjemmesiden:

<http://www.selvmordsforskning.dk>

eller ring på telefon 66 13 88 11

E-mail: agko@cfsmail.dk

TAK